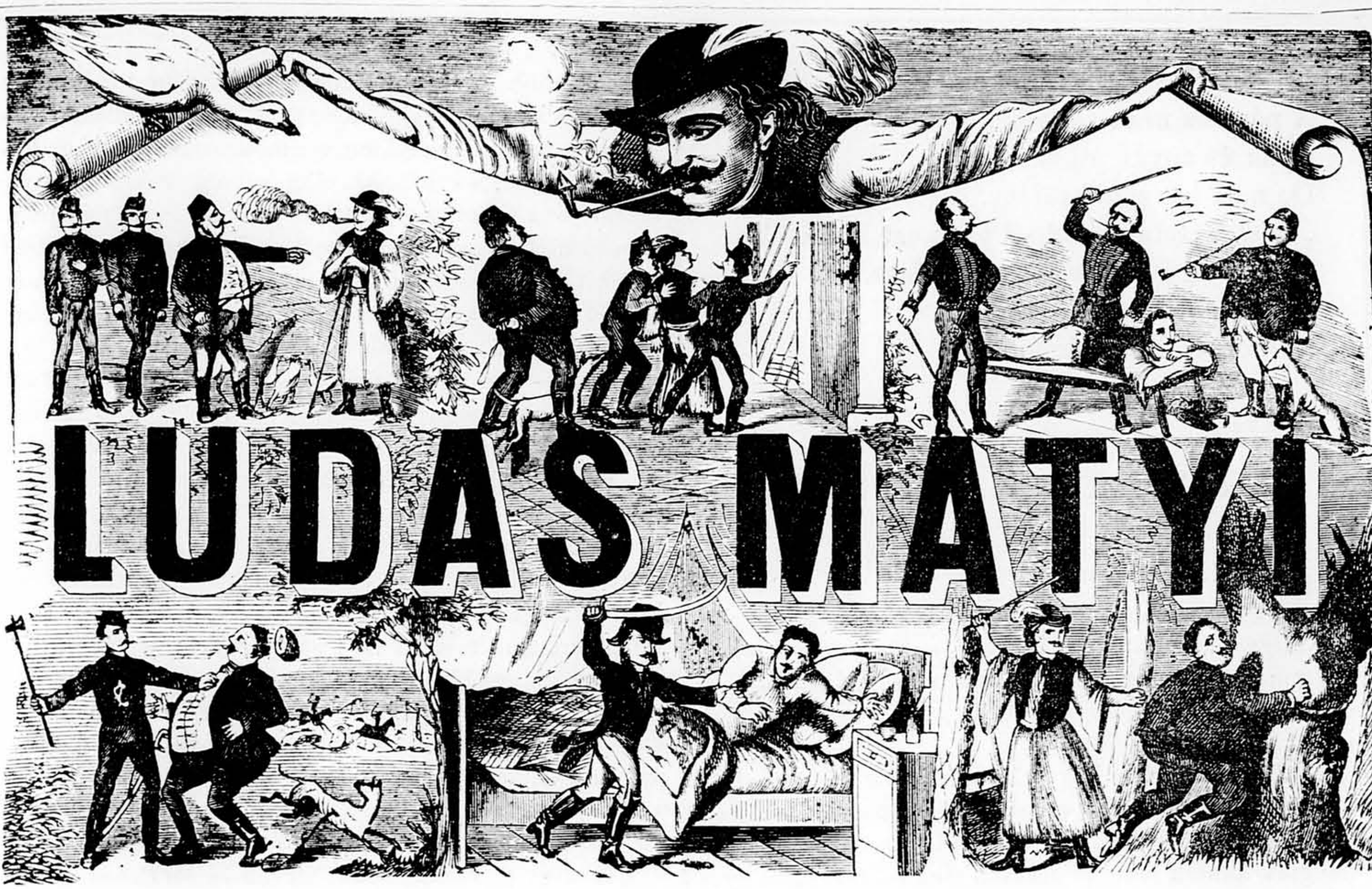

III. ÉVFOLYAM. Megjelenik MINDEN VASÁRNAP Ára 3 hóra 1 frt 50 kr.	Az előfizetési pénz a kiadó-hivatalba Városháztér 6. sz. *alá küldendő.*	Pest, oct 24. 1869. 42. szám.	Gyüjtöknek ÖT ELŐFIZETŐ után tiszteletpéldány jár.	Szerkesztői iroda: Városháztér 6. sz. ide küldendö mindenféle kézirat mely Ludas Matyinak van szánva.

Ujonczozáskor.

„Hapták! rigtájk!“ álljatok sorba . .
Vetközzetek szaporán,
Katona kell, ti lesztek azok . .
Hogy segitsetek a hazán.
Egyik közösügyes hadsereghez,
Ez méltó az első jussra . .
S ha ez kitelik azután majd
Honvédekhez megy a . . m u s t r a !

Födoktor, felcser, deputátus
Megnézik a legényeket . .
Táglik, untáglik — ki mint fizet —
Ugy mustrálják szegényeket.
„Sie mein Freund! schauns dort den Puben . .
Sagens was hat er uns gezahlt?
„Hundert“ „untáglik“ mondja amaz
„Lesz pénz, ha ez soká igy tart.“

„Ruft's den Lumpen da“ — s jön a fiu —
„Gebens acht“! ez baloldali!
Ezt ám nem a honvédekhez . .
Hanem Kuhnnak kell od' adni.“
„Uraim! én családfenntartó
Ötöd korosztályu vagyok,
Egy szegény öreg édes anyát
S egy kis árvácskát táplálok.“

„Áh! nichts nutz! Sie hat er was gezahlt?“
„Nein er ist nur ein armer Kerl“
„Táglich . . az ilyen g'sindeleket
Mingyárt b a k á v á t e n n i kell.“
Jön egy másik orrán zwikkerrel —
Plundra, czilinder a jele . .
„Der ist dem Hofráth sein Sohn! gebens acht!
Elmehet, . . nem jó a melle.“

Igy folyik szépen napokon át
A pénz az urak zsebébe,
Apák és anyák átkozódnak . .
De nem hat senki fülébe.
„Hast a Geld? Zahlts? csak ezt kérdezik:
„Igen“ ugy elmehetsz, csak fuss,“
Este aztán szépen osztoznak
Doktor, felcser s deputátus.

Bögös.

EREDETI LEVELEK.

XXVI.

Ides czimborám!

Az árgyelussát, majd dögrováson vótam, — erőssen meggyomrozott a nyavalya, — bion mán pajtás azt gondoltam hogy majd csak a más világrúl küdök hozzád levelet, — de hát láddi még a nyavalya sem fogott ki rajtam.

Jaj komám! be kegyetlen mindenféle fantázialáskodásba vótam, elővett engem ecsém az a sok feki kan pap, — apátza — gyürtík vóna belém a szentelt ostyát lefogtak kentek fentek. Azután meg elővett Kún gyenyerális oszt elkezdte mutogatni hogy ő bion nem dugott a zsebre egy millió forintot se, a sok hátúl jukas spuska árábúl, ott gyónt előttem, hogy hát ő milyen becsülletes ember, oszt, hogy hát nincs ü kemíbe egy garasára kutyaság sem. Elkezdett ölelni nyalni falni hogy csupa nímet szagúvá váltam tölle a minkö kapjék a fületövébe — montam osztán kinomba neki, hogy erigy mán a feki egyen meg eballelki nimettje, ne hizelkedj, engem ugyan le nem veszel a lábomrúl. Azután meg elibem állott az a kecske szakállú farizeus Ráth Károly, sírt rítt felettem, könyörgött hogy csak ne haragudják rá; inkább tót ágast áll, vagy ha a nem tettzik hát egy ingbe gatyába czigánykereket hány előttem.

Láttam Deák Ferencz uramat is egy nagy imádságos könyv előtt térgyelni, — óbégatott mint valami zsidó a hosszú napon. — Láttam körül tekergődzeni Magyarországon egy rettenetes nagy kigyót a meiknek az oldalára rá vót irva hogy k ö z ö s ü g y. Magyarország egy kinlódó ifju tinó kípibe vót.

Hejj öcsém igy kínzott a nyavalya — illyen fantáziájim vótak mig beteg vótam — de bezzeg az íbredís se vót külömb, mer hát a mint felócsúdtam a bajbúl, hallottam hogy húnvégyeket is sorozott be a nímet katona, osztán megeskettík még a nímetnek a kis kutyájának és macskájának is a hüsigre, s még tán a bétsi fijakker lúnak is engedelmeskedni. Hejj az árgyélussát! az illyen magyar katonának; bion pajtás csak annak vagyok én a mondója, hogy hát inkább egy sem született vóná ez világra, sem minthogy illy galád módra el keljen adni a lelkít a nímetnek.

Inkább fantaziáltam, vóna én etsém tovább is a nyavalyába, mert vajmi keserü lett az íbredísem. — Imhol a papok is mind megvesznek sorba, Egerbe, Pétsen, Romába, — mintha bion valami veszett kutya marta vóna össze üket. Csak egy derík faranczia pap, örvendeztette meg a lelkemet az a Jáczintus atya eszem a lelkit — nem hiába hogy virág neve van, de ü rá is ellehet énekelni a mit Petőfi kipoétázott hogy : „a virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyiljék ha el jő a kikelet“ — érzi az az öreg mezítlábos barát hogy jön a kikelet, a tavasz, a hol minden szív lélek egygyé fog forrani, s nyitni egy olly dicső magasztos virágot, mellynek illatja az egész emberi nemre üditöleg hatván, az egísz világot egy gyönyörü pompás virágos kertté alakitandja, hol minden virág a szabadság éltető napsugarától egyenlően élvén ez életet paradicsommá Édenné fogja átalakitani. Jön a tavasz komám, érik az emberiségnek azon köz szelleme, melly meg fogja alapitani minnyájunk boldogságát.

Ennye az árgyélussát még most veszem észre komám, hogy egísz poéta lett belöllem, ollyat találtam írni hogy még magam sem értem ; tugygy' a feki úgy neki szalatt a penna a kezembe, hogy szinte elhököltem magam is tülle.

Emigy pipa szó mellett azt kérdeném tülled etsém, hogy hát, mi a fekibe vándorolnak most ezek a császár urak meg császár asszonyságok arra napkelet felé! ? Annyit mán hallottam, hogy valamiféle kanálist nyitnak ki vagy mi a feki, hanem hát még azír nem kell oda császár meg császárné, mifelénk mikor a kanálist tisztittják hát elvigzi azt maga a sintér is, — bion komám feki gusztusok van a nagy uraknak, hogy még a kanálist is ük nyittják ki. Oszt legkiváltkíppen azon csudálkozom, hogy az a faranczia császárné is el megyen kanálisoskodni, — peig hát millyen szip egy asszony az árgyélussát. De hát láddi komám még az is rettenetes különösen jön ki én előttem, hogy az a drága szíp asszony faranczia császárné, oda ahoz a feki török császárhoz megyen látogatóba, — na de hiszen a mán az ükemi dóga,akár mere jár kel, hanem mán én komám teremtuttse nem szívelném ha az én felesígem vóna, hogy m a g á b a j á r j i k keljik, mer hát csak asszony az asszony minditig — na érted mán.

Rómárúl jut eszembe, hogy a sas rugja meg — Pápa várossa. Na hiszen komám! bezzeg Pápa várossa is disztelenül elfettsentette a kalapáts nyelet, hogy azt a Tromfot vagy ki az annya kinnyát választotta meg követtyinek. Jujj az árgyélussát! ha rajtam állana, meg ha tudnék hozzá, hogy uj mappát tudnék pingálni mingyá kihagynám Magyarországrúl ezt a Pápát, Losoncz várossával együtt, ez a Pápa egy nemzet gyalázó, a maga fiszkibe mocskoló jófíle madarat pártól, a másik meg egy muszkavezető Farkas urat választott meg, hogy főzzík nekik közösügyes bolond gombát az országgyülésinn. Igazán meglelte zsák a fölttyát. —

Bion komám most mán a kell, hogy az a sok pápai kálomista diák a kollegyiomból, térjík át pápista kis papnak oszt mennyik Romába a konczonliónra szavazni kan pap meg apácza szűzessíget, oszt Tromfolt uramba meg bújjék belé az egész Pápa várossa kutyástúl macskástúl együtt.

Hát az országgyülése összecsapzott mán úgy-e komám? azt mondják hogy mióta otthon vótak a jobboldalos urak, hát a száját mindegyik felvágatta a borbélyal kétfelölI, hogy jobban birjanak szavazni — oszt azt hallottam, hogy a közösügyes jobbódalas urak még a tőzeket is meg quótázzák. Na hiszen ha ez igy van hát mán várom hogy majd a fináncz minden kezem alatt való marhát meg tömpölyöz hátul, hogy biztosabban legyik mibül fizetni a nímet adósságát.

Igy komám! — jobb vóna sziles Magyarországnak most ha elbúna, — mindenfele felíledtek a nípek oszt — az árgyélussát neki hát csak azt mondják, hogy hát tudjuk mán mi porofessor nékül is azt a tudományt, a mi mellett megílhetünk becsüllettel, — oszt ez a csámpás magyar — e meg búvik bele a nímetbe sarkig. Pulszki mán az oránál fogva úgy bele akadt a nímetbe, hogy hat bába se tudná kikristélyezni.

Valami Konok porofessorról is hallottam valamit, erül azt mondják, hogy e mán nem a szinát tanittja megenni hanem azt, hogy jobb még ennél is a trágya oszt ü mán jól is lakott belölle — és hát azír beszíll a pápa kanferencziján ollyan bolond módra.

No de hát egye ki a feki mindet sorba — én mán oda sem nízek a bajnak, egyik baj jön a másik után, oszt megint elmúlik, majd csak ád az ur isten jobb világot is — csak a teremtö mán tígedet kiszabadítana — ezír imádkozom én láddi komám sokszor,*) majd mán ezután jobban forog a pennám. — Isten áldjon meg.

Ni hé hát ha abbúl a to — na de nem czigánykodom mert e nem illik magyar gulyáshoz.

Karakán Marci,
gulyás bojtár.

Reszelt torma.

L ó n y a i l e g u j a b b b e s z é d é r e.

Jól játszád szerepd; tapsoltunk — ámde a játék
Végén láttuk, hogy más — s z o m o r ú — a v a l ó.

T r e f o r t b a r b á r j a i.

Visszaveté Gyoma szürkankódat; lám ez a barbár
Nép, nem a pápai, mely elfogadá azokat!

K u t h y n a k.

Nem félsz, hogy fölemészt a klérus e varjusereg, mert;
Jól s igazán szóltál, vagy — b e f a l a z l e g a l á b b?

Reszelö.

*) Köszönöm ídes szógám! Matyi.

Váczi tüskék.

IX.

Beteg vagyok, végig öntött az epe,
Lehet talán meg is halhatok bele,
És majd ennek vajjon ki lesz az oka?
Nem más, mint a juszticz-miniszter maga.
Ő, ki a nyakunkra külde egy csodát,
Hogy elvenné kóterünknek nymbusát,
De hát ki az? De hát mi az? kérditek
Kit a nőknek tán nem is jó nézni meg.
Hát ez bizony egy német ujságiró;
Minőt csak nagy távolságról látni jó,
Utálatos czilindere oly magas . .
Mintha csak egy kályha kürtő volna az,
Mihez járul ronda német bugyogó,
S csizma helyett pakfoncsattos csoszogó!
Midőn ezen csodabogár belépe:
Felfort az én, és Matyinak a vére,
És azóta folyvást betegeskedem
Nem is leszek jobban, mig ki nem megyen.
Ily elemi csapásoktól jövőre . .
Megóvhatna az igazságnak őre,
Ha már egyszer jogtalan kell bünhödnünk . .
Ne szennyezzék be némettel börtönünk!
Pesten, Budán hadd járja a czilinder,
Böbugyogó, frakk, csoszogó . . mi minden,
Ám de hogy az meghonosuljon nálunk . .
A kóterben . . ez ellen protestálunk.

Göcseji Gyula.

Népdal.

Pest-Budán történt az meg,
Jámbor hivő lett K o n e k,
S szőr csuhát vett magára,
Ugy ment a kathedrára.

Pest-Budán történt az meg
Összekaptak a szentek,
A szent „Állam“ s egy püspök,
Szenvedett ott az üstök:

Pest Budán történt az meg,
A magyar miniszterek
Minket — óh jaj! — itt hagytak,
S fölcsaptak — mameluknak,
S utaznak — Afrikába!!

Reszelö.

*

A szent concilium

Melyen a pápa csalhatatlansága proklamáltatni fog.

Fricskák.

Bényei Gábor „Balpárti naptár" szerkesztő collégа ezt mondja az előfizetési felhivás utó iratában: —

Meg nem állhatom, hogy a naptár táblája külső lapján diszelgő eme négy sort ide ne irjam:

„Kaposvárig ha elkészül a vasut
Azon jön meg a Turinból a Kossuth . .
Haza hozza a nemzeti lobogót
Megállj jobb párt! szük lesz majd a bugyogód."

Jó egészséget.

Ez alkalommal én se állhatom meg, hogy ne ismételjem azon négy sort, melyet f. é. augusztus 1-én Ludas Matyi 30-ik számában, a kaposvári képviselő választás alkalmával közlöttem volt, szólván az ekképen:

„Elkészült már Szigetvárig a vasut
Megjő azon Mednyánszki! megjő Kossuth . .
Készen van a három szinü lobogó
Szaladj német, mert szük lesz a bugyogó.

Prosit.

Tancsics Mihály trombitása.

Ludas Matyi: Tán repedt az a réz trombita uram bátyám, hogy annyi gixert ad?
Táncsics: Nem biz a kedves ecsém, hanem csak a legény gyenge, a ki fujja . . . hiába erőlködik szegény pára, nem győzi szuszszal.

Payne, a hires angol, ki az „emberiség jogai" czimü müvében oly szépen elbeszéli az ember jogait, többi közt azt állitotta, hogy a parlamentben nem a szavazatok többsége, hanem a minoritás az eldöntő. Mert — ugymond, tiszta eszü és ismeretü személyek úgy aránylanak a gyenge és ostoba fejüekhez, mint egy a tizhez, és azért mindig a minoritás véleménye a helyes.

Jobboldali szavazó gép, jegyezd meg magadnak ezen szavakat.

Egy majmot is kisorsolnak a pesti állatkertből. Csak egyet? Ejnye pedig báró Zsigó a Csernátoni mágnása, csupa hazafiságból is küldhetett volna menazsériájából nehány Krákosi Jenőke-féléket.

Báró Pintyfi Csernátoni mágnása, aranyérről panaszkodott a vizsgáló orvos előtt.

Az orvos azonban ismervén a született törvényhozó jó tulajdonságait igy szólla: Az lehetetlen, mutassa csak ön róla a zálogházi czédulát.

Karikás G.-hoz az érmellékén.

Kedves ídes jó Karikás barátom!
Igazad van én vagyok a balpárton,
A balpártnak is a végső határán,
Hol a jobboldalt püföljük magyarán.

Közösügyes marhát komendálsz nékem,
Hisz ere vágytam úgy is már én régen, —
Majd elcsapom ne félj karikásommal;
Igy bánok én az illy ostoba lommal.

Ha oszt eldöglik hát majd csak megnyúzom,
A kutyák közt szép rendibe felosztom,
A böribül bocskor csizma kikerül
Evvel is a Deák marha kevesbül.

Borsszem Jankó, Pesti Tapló rá válik
Híres marha egyik úgy mint a másik,
Bár a bőrök csizma talpnak is vastag,
Csépleni való mint a búza asztag.

Meg püfölöm, meg biz én minden héten, —
Hogy teste lelke marad ugy szép kéken!
Fogadom ugy eldöglik eballelke:
Hogy nem marad se hamva sem a híre.

Hanem osztán a mit te is igértél
Állj meg annál a jó Érmellékinél,
Sokáig nyomott ugy is a nyavalya. —
Ez lesz oszt majd bajomnak orvossága.

Karakán Marczi.

Csacskaság.

Sz—on egy kisdedóvoda felállithatása végett a többi közt egy tánczvigalom is adatott, melyre valamennyi kanbarátot meghivták. Egynek a többi közt így szólott a meghivó jegy: „Tisztelendő N. N. urat egész családjával meghivja a bálbizottság.“

Páter Ribizlisy már több helyről elbucsuzott, minthogy a provincziális E . . . be mutattak neki utat. — Valjon a „Fehérbárány“-tól (gyanus hely) elbucsuzott-e már, s kinek küldözget ezután virágcsokrokat?

Ludas Matyinak.

Jó napot jó Matyi, hogy vagy a kóterbe . .
Mért nem jöttél közénk Hevesbe, Egerbe?
Balpárti, és honvéd gyülés egygyé lettek . .
A mi tőlök tellet minden jót megtettek.
Hogy hát mit végeztünk, azt mástól meghallod,
Tudom hogy egészbe magadénak vallod.
Bevégezvén tehát kötelességünket
Egymáshoz intézve tréfás beszédünket,
Étkeztünk, mi izlett szemnek és a szájnak
Minden jót kivánva szeretett hazánknak,
Elhult honvédinket emlék alá tettük
Számüzött csillagunk szivünkből éltettük.
Éljen Kossuth Lajos!
Hiven tartottuk meg a tort, s keresztelöt
Egygyüt tisztelve meg a holtakat s élőt.

* * *

Végre szóba hozva elvünk egygyik foglyát
Meg dícsértük a „Nép szava“ kiadóját;
„Nép szava“ azt irja, mit a nép tőle vár
Pajzán „Ludas Matyi“ hinár körül ha jár,
Nem adok tanácsot, hova? mere? meddig?
Legény légy a gáton miként voltál eddig.
Férfias dolgokban támaszkodj hazádra
De nöi kalandban lakatott vess szádra.
Ám, hogy ne müködnél: soh' se muljon el nap
Ezt kivánja töled egy katholikus pap.
U. i.
Majd el is felejtem, nem elég ez mára . .
Néked a társaság egy kis itókára.
Huszonnyolcz forintot tett össze ezüstbe
Az az hogy banganét papirosba, füstbe.
Ide zárom költsd el vidám lakomára,
Üritve poharad a haza javára.

Mit gondol ön, komám uram, mily állapotot válasszanak az én fiaim? — Kérdezé egy becsületes polgár szomszédjától, ki furfangos, sokat tapasztalt ember volt. „Én úgy gondolom, legyen az egyik orvos, a másik ügyvéd, akkor mindjárt segitve van mind a kettőn. Az egyik sokat özvegynővé és árvává tesz, és a másik rendezi a hagyatékot; igy egymásnak kezére dolgoznak.“

Adomák.

P. Imre, fiatal mérnök korában bálba ment két nővel Jászberénybe. Az uton elesteledtek és eltévedtek, s ut nélkül kóboroltak erre arra.

A kocsist tehát leszállitották, hogy keresse az utat. A két nő mindenféle szentet segitségül hitt már a ki csak a pápista naptárban ki van nyomatva, de a kocsis még sem talált az utra. Ekkor azt mondják a mérnöknek, ki kálomista volt:

Ugyan indzsellér ur van e maguknak valami szentjük? légyen olyan jó fohászkodjék maga is, talán majd az inkább segit.

P. Imre erre azt mondá, hogy ő nekük szentjük ugyan nincs, hanem van egy igaz, jóravaló emberük, a ki a maga idejében igen sokat segitett a sötétségben lévökön és eltévelyedetteken.

Nohát fohászkodjék ahhoz, kérék a nők.

P. Imre aztán fel is fohászkodott ekként:

„Ugyan édes nemzetes Kálvinus János uram ha volna valami becsülete kigyelmednek fent, eszközölje ki kérem, a mit ezen asszonyságok szentjei nem tudtak, hogy az utra találhassunk“, — kis vártatva egyszer csak elkiáltja magát János a kocsis: „tens uram! erre hajtson itt az ut.“

Az egyszeri tót elveszett malaczát keresvén igy kérdezősködött egy embertől: „hej zatyafi nem láttad égy malaczka? posztószil vót nyakadon, ugy sivalkodott hogy ni, ni, ni“ . . . Persze, hogy egy kaczaj volt a felelet.

Valamely korcsmai esti vendégnek kicsinynek tetszett a portió. „Korcsmáros úr,“ — mondá boszankodva, — „koppantsa meg a gyertyát, hogy többet lássak.“

Szeretet-fillérek.

E lapok kiadótulajdonosára rótt birság és váczi költségeinek némi fedezésére:

A hevesmegyei balpárti értekezlet és honvédgyülés alkalmával, mely a kápolnán felállitandó „Honvéd emlék“ felől intézkedett, a jelenvoltak részéről 28 frt, és pedig Pap Pál 1 ft, Almásy Félix 1 ft, Biró Albert 1 ft, Szentkirályi Ödön 1 ft, Mednyánszky Ede 1 ft, Buzás István 1 ft, Almássy Sándor 1 ft, Szentkirályi Kázmér 1 ft, Kubik Endre 1 ft, Soldos Imre 1 ft, Mocsáry L. 1 ft, Csiky Sándor 1 ft, Szabó Frigyes 1 ft, Kántor Imre 50 kr, Kossuch Nándor 50 kr, E. 10 kr, Balog István 1 ft, Ecsedy László 1 ft, Bernát Endre 1 ft, Véber János 1 ft, Kalas 20 kr, Csutorás 20 kr, Bori 50 kr, Kékessy János 1 ft, Eiszeman János 1 ft, N. N. 1 ft, M. 1 ft, N. N. 1 ft, Jakab Géza 50 kr, Orczy Elek 1 ft, Szederkényi Nándor 50 kr, Fáy László 1 ft, Pap Fáni 1 ft.

Az egyptomi elvtársak részéről Alexandriából, a Váczra hurczoltatás által szenvedett károk fedezésére 1 db. 20 frankos arany.

Fogadják a szives adakozók a fogságot szenvedő öszinte köszönetét.

A kiadóhivatal.

Szeretet adományok nyilvános nyugtája.

A békési ibrányi olvasó egylet 4 forintot küldött be kiadóhivatalunkhoz, az aradi vértanuk emlék szobrára.

Illető helyére átszolgáltattuk.

Pest, okt. 21. 1869.

A kiadóhivatal.

Ludas Matyi gyorspóstája.

Csökcsére. Csak hadd ugasson tovább a főbiró három komondora, hosszura van gyujtva ez a história ezért nem közölhető, különben adunk egy jó tanácsot; a ki kutyák között forgolódik bot legyen kezébe.

Végh Gábor urnak, Szalonta. Megküldtük a kért számot. — Üdvözletünket!

Scheidel József urnak, Nagy-Enyed. Nem volt kiirva hogy melyik lapot küldjük. Minthogy a levél a „Népszavához“ volt czimezve; igy történt, hogy a Népszava előfizetőjéül jegyeztük be önt. — Kiigazitottuk.

Pallady Sámuel urnak, Nagy-Bárodon. Tehát nem csak más, — de postamester előfizetőinktől is kapunk reklamátiót! Másodszor is megküldtük a kivánt számokat.

Laszfy Dezső urnak T.-Rofon. Elküldtünk már 10 példány naptárt. A másik tizet is utnak inditottuk. Üdvözletünket!

Diskurszus

Mihály gazda és Iczik szomszéd között.

Mihály: No szomszéd, hol is hagytuk el a mult vasárnap a diskurzust? kedvet kaptam hozzá, folytassuk hát tovább.

Iczik: Nem bánum Mihály gazda, hanem thodja khend mit? a multkor én kérdeztem khendet, musthanság hát khend legyen a khéredző.

Mihály: Ugy is jó lesz no: hadd látom micsoda kadencziát rögtönöz erre a szomszéd:

Az országgyülésen dicsekvék Lónyai,
Hogy a kincse s pénze annyi mint a polyva.

Iczik: *Nü spitze gepore.. Er kann so viel haben,*
Hiszen az adónkhat mindig steigerolja.

Mihály: Nem is hinné szomszéd! Kuhn is reformer lett,
Mert vitézei már szakállt is hordhatnak..

Iczik: *Herr Gatt! e már uzthán grojszártige vivmány..*
Must a burkus elütt tán meg se szaladnak.

Mihály: Mondja meg a szomszéd, ugyan melyik nagyobb
Ultramontán páter.. Brunner vagy Szász Kari?

Iczik: *De már ezt hallja kend, még tán páter Tritytroty*
S Eötvös minieszther sem thodná megmondani.

Figyelmeztetés.

Értesités.

Rajzoló: Viraghegyi | Felelös szerkesztö. Bényei István. | Kiadó-tulajdonos: Mészáros Károly. | Metszö: Huszka.

Pest, 1869. Nyomatott Vodiáner F.-nél, megyeháztér 9. sz.